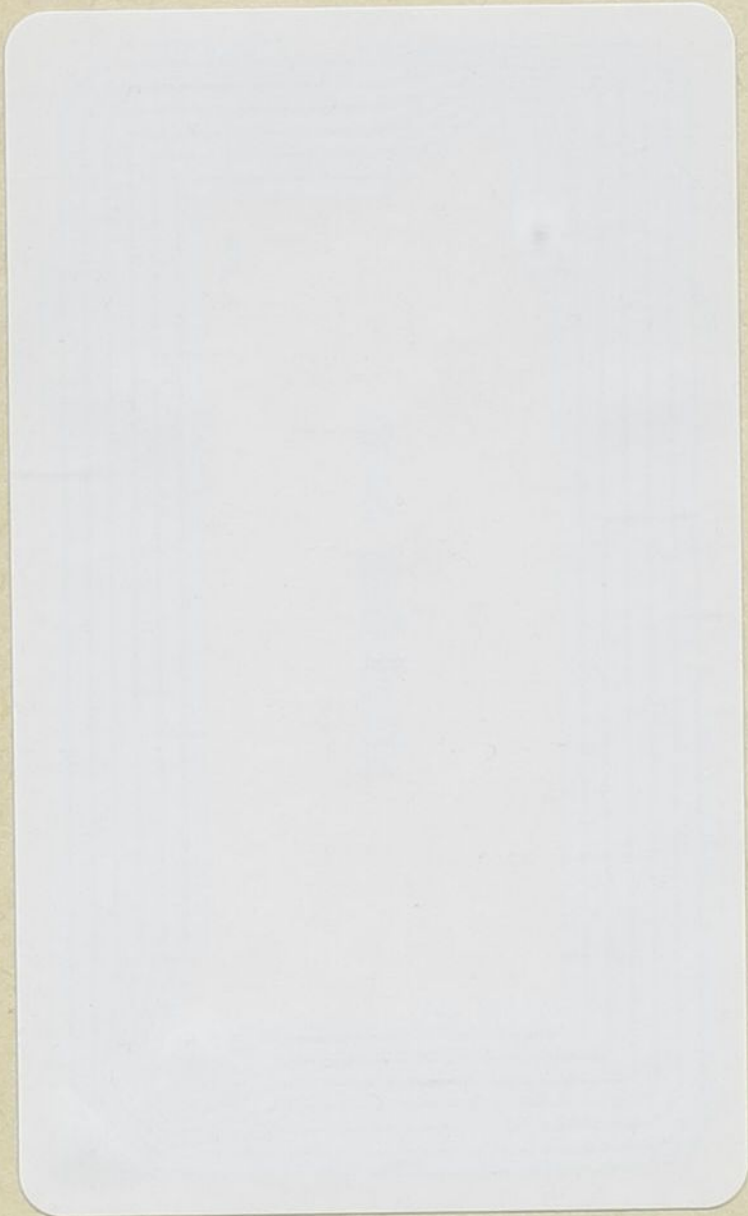

201 745 - 1-7

SBB

N12<160174577010

5614

صیالی ۱

آذربایجان ادبیاتی

آقا شیخ شیروانی

اوان ایگینی عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی هقی مؤلفنه عائد دور

«قومونست» غزیته سی نشریاتی

باکو - اوچونجی بین الملل دولتی مطبعه

۱۹۲۵

صیابی ۱

آذربایجان ادبیاتی

آقا مسیح شیروانی

اون ایگینجی عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی هقی مؤلفه عائد دور

تورکجه «قومونیست» غزته سی نشریاتی.

بالکو - او جهونجی بین الملل دولتی مطبعه

۱۹۲۵

Stiftung
Staatsbibliothek
Preuß. Kulturbesitz

(201 745)
1-7

باشلانچ

آذربایجان ادبیاتینک بوتون نقطه‌لری قارانیقدا قالدیغی کیبی، اون ایکی و اون اوچونجی عصرلرده ده بیک دورلو امک و مشقتلرله عمله گتیریلیمیش ادبیاتمز، دیمک اولار که تامامیله قارا دومانلار آلتیندا قالمشدر. بندن قاباق گلن یازیچی لاریمز ادبیاتمز ایچون آز، چوق فیضلی اولان او قانلی عصرلرک ممثل‌لریندن یاری یاریمچیق‌دا اولسا، یالکز بیزه «واقف» ایله «ودادی» بی گوستره بیلمشلر. حالبوکه: ایستهر اونلاردان قاباق. ایستهر اونلار ایله بیر عصرده یاشایاراق، دوغما ادبیاتمز چیکله‌ندیره‌ن بیر چوق آدلی، سانلی باشقا شاعرلریمزده اولمشدر که: آذربایجان محفل ادبیه‌سنده اونلارک‌دا اوزلرینه گوره بیر موقع مخصوصلری واردر. بونگله برابر «واقف» ایله «ودادی» اون ایکنجی دگل، اون ایکنجی عصر هجرینک صوگی ایله، اون اوچونجی عصرک اوللرینی درک ایتمش شاعرلریمزدندر. اونلاری مطلق اون ایکنجی عصرک شاعرلری سایماق دوغرو دگلدنر. (محمد بک جوانشیر)ک بویروغی ایله باشی اوز دوغما و ایسته‌کلی اوغلو (علی آقا)نک باشی ایله بر یرده کسپله‌ن بدبخت ملا پناه «واقف»ک تاریخ قتلی (۱۲۱۲)ده اولدوغو کیبی، «ودادی»نک تاریخ وفاتی ده اوندان چوق، چوق سوگرادر (۱) سکر و دوققوزنجی عصر هجریده ادبیاتمزک یارادیلماسی ایچون گوکلدن چالشاراق، آذری تورکلرینک آدلارینی گوگلره قدر یوکسه‌لدن، و اونلارک وارلیغینی دنیانک هر بیر گوشه‌سینه ایشیتدیره‌ن: نسیمی، حبیبی، خطایی، و فضولی‌لرک مرور ایله هر هانکی سبیلردن طولایی ایسه، اونودولمش گرانبا شعرلرینی صحنه مطبوعاتمزه چیقار دیغیم بیر زماندا، اون ایکی و اون اوچونجی عصرلردن ده بحث ایتیمگیم لازم هم‌ده واجبدر. چونکه واقف ایله فضولی، خطایی، حبیبی، نسیمی ونسیمی‌دن داها نیچه عصر قاباقجا گلمش شاعرلریمزک آرالاریندا صنعتکارلار اللری ایله ایشله نیلوب، اوزادیلان او سلسله شعرک ظریف و زرین حلقه‌لری آرتیق بیر بیرلریندن آیریلمش و داها دوغریسی قیریلوب دوکولمشدر. او سلسله‌یی قورماق و اوقیریلان ادبی زنجیرلری گوزهل بیر صورتده بیر بیرلرینه بیتیشدیرمک ایچون ایکی آلین (جبهه)ده‌ده جالیشمالی‌یام. یعنی اون اوچونجی عصردن اون ایکنجی‌یه، اون ایکنجی‌دن ده سکرنجی‌یه قدر گیری چکیلمه‌لی‌یم. عین زماندا «نسیمی عصری اولان سکرنجی عصرده‌ده دایانمیاراق بیزیم ایچون تورکجه، فارسجا یادگارلار ارمغانلار بوراقوب

(۱) شیخلی (ملاوی و دادی)نک وفاتی تاریخ هجری (۱۲۲۴)ده واقع اولمشدر.

گیدن بویوک و اولو آذری قام (فیلسوف) و بیلکا (حکیم) لرینک اوزلریله برابر شاهکار اثرلرینی ده بولوب میدانه چیقارمالییم. چونکه اونلار بولونمیوب وعصرلری معین ایدیلمدیکجه «آذربایجان تاریخ ادبیاتی» گوکلمزک ایسته دیگی کبی آرایا چیقامیاجقدر که بودا ادبیاتمز ایچون اولدوقجا بویوک بیر نقصان و آچیقلیق تشکیل ایده جکدر. متخصص (۱) اولمادیغم حالدا ایگرمی بش ایلدن بهری ایتدیگیم صمیمی تتبعات و تدقیقات سایه سنده آز چوق موفقیتیم اولمشدر. و حالا گله جک موفقیتلریم دنده بیر او قدر ناامید دگلم. سوز یوق که قارالادیغیم سطرلرده حرمتلی اوقو جیلاریمی قانع ایتمیه جک بعضی نقطه لرده بولونا جقدر. اونلار بو قصوری بندن یوق، طالع مزدن گورملیدرلر. باشقا ملت لرده هر هانکی موضوع لرده اولور اولسون بیر کیچیک اثر یازماق هوسنه دوشن مولفلر ایچون بیگلرجه ماخذلر، غزیده و ژورناللار بولونور. اما بن یاخشی یامان قارالادیغیم بو چیزما قارایی (هیچ دن میدانا قویورام. ماخذلریم (مورگنه) لر، (گووه) لر آغزلاریندان (سیچان) لار و (کسه گهن) لر بوغزلاریندان آرتیق قالمش جیریق - میریق یاپراغلار و دارماداغین جونک لر، و بیاضلردر. (قاینق، منبع - СТОЧНИК) لریم ایسه اوچوق، یقیق قبیر داشلاری ایله سققی چوکمش مسجد طاقلاری اولمشدر. استفاده ایتدیگیم غزیده و ژورنال لاردا قوجا کیشی لرک و چوق یاشامش قادینلارک حافظه لری و حوصله لریدر، بندن قاباق گلن محررلردن بو یولدا بیر حاضرلیق گورهن اولسا ایدی، شکسیر بن بیر بو قدرده چتین لیکه اوغراما زدیم. تاریخ ادبیاتمزی میدانا چیقارماق امکان خارجنده اولدوغو ایچوندنر که بو گونه کییی یاخشی یامان بر اثر بیلده آرایا چیقمامشدر (آتالار وارین ویره ن اوتانماز) دیمشدر. اودر که بن ده بو گونه کییی توپلایا بیلدیگیم ال یازیلارینی «آذربایجان ادبیاتی» آدیله هله لک اوفاجیق کتابچالار شکنده طبع و نشر ایتمگه قرار ویردیم. ظنمجه حس ایدیلن آچیقلق تمامیه اولماسادا قسما قپادیلیمش اولاجقدر. اشبو اوفاجیق کتابچالار ایله ادبیات مراقلی لارینا اولان معنوی بورجومک اوفاجیق بیر قسمینی ادا ایده بیلهرسه م، اوزیمی بختیار عد ایده جگم.

سلیمان ممتاز

باکو. ۲۰ مارت، ۱۹۲۵

(۱) بوتون عمریمی تجارته صرف ایتتم.

آقامسيح شيرواني

صداق اوخى كيمي كچ طبعلىر دوتمش نظر كاهى
اولار كيم دوغرىدور اكرى قليچ تك يانده قالمشدر

اون ايكنجى عصر هجرىده يعنى ميلادى اون سكرنجى عصرده ياشايان برگزیده شاعرلر يمزك بيري ده «آقامسيح» در. آقا مسيح آذربايجانليلا ايجون «شيراز» منزله سنده بولونان «شماخى» شهريندندر. «سلطان دده گونش» (۱) سلاله سنه منسوب اولان بو آدلى سانلى شاعر يمزك آدى مسيح، آتاسنك آدى «محمد»، تخلصى ده همان آديندان اخذ اولونمش «مسيح» در كه خلق آراسيندا «آقامسيح» آديله معروف و مشهور ايدى. محمد كاشان و اصفهان شهرلريندن ترمه ابره و سائر آرشين مالى كتوروب ساتديغى ايجون اهالى آراسيندا «سوداگر محمد» لقبى ايله تائينميش ايدى. «آقامسيح» ك هانكى تاريخده دنيايه گلديكى معلوم دگلسه ده، نادر شاه ايله معاصر اولدوغى معين ايديلمشدر. ۱۱۵۵ سنه هجرىده سنده «شهرزاده نصرالله ميرزا» شيروان و آقسو (۲) قالاسنى نادر شاهك امرى ايله آلوب، شماخيليلارى آقسويا كوچوردىكى زمان، «آقامسيح» ك گنج ليك زمانى ايدى. حيات خصوصيه سيندن تاماميله بي خبر اولديغيم بو گوزهل شاعر يمز «محتشم كاشانى» و «راجى تبريزى» كيبى تجارت همده ادبيات ايله مشغول اولوردى. تجارتنى ايسه همان آتاسى «سوداگر محمد» ك پيشهسى اولان سوداگر ليك، آرشين چيليق ايدى. بونكله بيله «آقامسيح» سياست ايله مراقلانان حكومهت ياقين و خاطرى رجال حكومت ياتيندا عزيز دوتولان بير ذات ايدى. «آقامسيح» اوز همشهريلريندن «نشاط» و «زلالى» ايله معاصر، همده دوست ايدى. هله نشاطى اوزينه اوستاد انتخاب ايتديگيندن، ايلك يازديغى شعرلرينده ده اول «فضولى» يه و سوگرا اوگما پيرولك ايتميشدر. تاسف اولسون كه: نشاط، مسيح و زلالى آرالاريندا واقع اولان مشاعرلردن بو گون اليمزده يالئز بيرجه مجلس قالا بيلميشدر كه: بوندان و ديگر بير تخميسدن «نشاط» ك پيشوا و «مسيح» ايله «زلالى» نك اوگما پيرو اولمالارى گوزه چارپمادادر.

(۱) «سلطان دده گونش» شماخى شهرينك دوقوز و برست ليگينده دورت اطرافى قالين پالود آغاچلارى ايله احاطه اولونمش صفالى بركنك تپه سنده مدفون واليوم مقبره سى ده موجوددر. (بوغورت-Бугурт)، قالاسى ياقينلقد اولان بو كندك آدى دا (دده گونش) آديله آدلانمشدر.

(۲) زلالى نك: غربته ديردك كه «زلالى» وطنم وار
اينسون گوزيكلا قاره سو آقسو وطن اولدى
يتى بو فقره يه شاهدره «ممتاز»

شاعره

نشاط - شور جنون عاشقنك باشنه رفعت ویرور
 هر كسه دنیاده حق عقلیجه دولت ویرور
 قائم ایچرکن بولار چشمنكا عین صفا
 ایله كه میخواره لر بزمنه زینت ویرور
 هارده کوررسن کونكل یار دولان باشنه
 سانمه كه دوران سنكا بیر داخی فرصت ویرور
 صورت حالنك دیمك عاشقه لازم دكل
 یوز ویره اقبال اکر بخت اوزی صورت ویرور
 کوهر نظمئنك «نشاط» ایلمه هر یرده صرف
 بر بیله بازارده کیم سنكا قیمت ویرور

آقامسیح - عاشقه تعلیم یار فیض بشارت ویرور
 هر نیجه کل بلبله درس فصاحت ویرور
 اول سهی قد پسته لب کلشنه اولسه روان
 غنچه نی دلخون ایدر سروه خجالت ویرور.
 دوزخ اودی سویله نور شدتی مشهوردر
 جانده فراق آتشی اوزکه حرارت ویرور
 چرخه وفا باغلامه عیش ایده کور وقت ایکن
 وعده ایریشه اجل سانمه كه مهلت ویرور
 اممکه ممکن اولا کر لب دلداردن
 چشمه حیوان کبی کور نیجه لذت ویرور
 کوهر نظمئنك «نشاط» دوشسه «مسیح» الینه
 رایج بازار ایدوب عالمه شهرت ویرور

زلالی - شرم عرق کل یوزه اوزکه لطافت ویرور
 حسن کلستانه آب تراکت ویرور
 وصلتی مهرولرنك ممکن اولوردی نیدیم
 کوکب اقبالمه بخت نحوست ویرور

قتلنه عشق اهلینک قاشلاری حاشا دیر
 کوزینه قارشو دوروب غمزه شهادت ویرور
 زاهد رستایی وش شدت عشقنک کورور
 خوف دوشوب جانینه خلقه نصیحت ویرور
 عاشق بیدل سنکا یار ویره زهر اکر
 آل اونی مردانه ایچ کور نیجه لذت ویرور
 عشقده هر بوالهوس لاف کذاف ایتمسون
 جانینی جانانینه اهل دیانت ویرور
 نظم «نشاط» و «مسیح» دوشسه «زلالی» اله
 فیض حیات ابد عیش مسرت ویرور
 «آقامسیح»، نشاط آیری بیر غزلینی ده تخمیس ایمشدر، که عینا آشاغایا
 کوچوریورم.

تخمیس

آقامسیح- سیومشم تا سنی ای مغیچه خندان دکلم
 یوزی کل کیمی آچیق چاک کریبان دکلم
 لاله تک داغم اکر وار نمایان دکلم
 نشاط- غیر سندن دخی بر اوزکیه حیران دکلم
 مایل سرو کل و باغ کلستان دکلم
 آقامسیح- کفر زلفنکا بو ایمانمی نذر ایلمشم
 قدنکا عمر فراوانمی نذر ایلمشم
 پاینکا دیده کریانمی نذر ایلمشم
 نشاط- راه عشقنکده دل و جانمی نذر ایلمشم
 هر جفا ایلر ایسن ایاه پشیمان دکلم
 آقامسیح- سالمه کوزدن من هجران زدهنی یاد ایله گاه
 بد کوزنده قولینی یاده سالار رحملی شاه
 سنی تاری نیجه فریاد قیلوب ایتمیوم آه

نشاط - آشنا سن یتنه نی مندن ایدیرسن اکراه
 سنکا من قربان اولوم من مکر انسان دکلم

آقامسیح - من که اوز عاشقنکام دور ایدیرم تا کندن
 غیریلر محرم بزمنک دخی پیراهندن
 نیجه داد ایتمیوم ای دلبر کافر سندن

نشاط - که مسلمان بیلوبن نفرت ایدیرسن مندن
 سنکا عاشق اولالی من ده مسلمان دکلم

آقامسیح - «مسیحیم» اولسه اگر عذر کنهام بی حد
 وار امیدیم کرمندن که خدا قیلیمه رد
 سر عشقنک دیمنم هر یتنه تا به ابد

نشاط - دلی پر غصه «نشاطم» یوز اگر اولسم بد
 سن کبی ظالم بی مروت بیمان دکلم (۱)

«آقامسیح» چوق تراهتلی و لطافتلی بیر شاعر در. تاسف اولسون که
 زهانیکنک مساعدسیرلیکیندن وقتنی بیر چوقلارینک خوشنه گیتمیهن عاشقانه شعرلره
 صرف ایده بیلیمه مشدر. گوکللی ایسته دیگی موضوعلرده، سبک کرده هر نه یازمیش سا
 اونلاری دا نادرشاهک و شاهسون احمدخانک شیروان اوزهرینه ایتدیگری مشهور
 یوریشلریندن اول یازمشدر. «آقامسیح» بداهتا شعر سویله مه ده ده پک ماهرایمش.
 بیر گون گوک پالتارلی بیر گوزهل قیز، ایستی ننگ تاثیریندن کوسینک دو گمه -
 لرینی چوزهرک بولاق باشیندا دورمیش ایکن بیردن بیر «آقامسیح» ک بداهتا
 سویله دیگی شو بیتنه معروض قالیور.

کبودی جامه کییمش اکینه کوسینی چاک ایتیمیش
 آچیدرور کوک قاپوسی مطلب ایترسن دعا ایله

«آقا مسیح» نادرشاه فاجعه سندن سوکرا ملوک طوایف یا خود (خان-خان
 اویونی) تعبیرینه لایق اولان خانلاری و خانلیقلاری اوز گوزیله گورمیش و
 اطرافلی دا سیرایده بیلیمیشدر. بودا بس دگلمش، که بیرده تاریخ هجری «۱۱۶۲» ده
 یعنی نادرشاهک قتلندن «ایکی ایل» کیچمش شاهسون احمدخانک «اون ایکی بیگ»
 مغان و شاهسون آتلی لاریله شیروان اوستینه هجومنک شاهدی اولمشدر. آقامسیح
 او فاجعه بی نظمه چکه رهک، تاریخمینر ایچون بیر منظومه ابد زنده یاراتمیشدر.
 صنعتجه بیر او قدر اهمیتی اولمایان او منظومه ننگ، تاریخ و اجتماعیات نقطه
 نظریندن بویوک بیر دگری و قیمتی وارددر.

(۱) بی ایمان دیمکدر.

(۲) آقامسیح اشبو منظومه بی گندی شهنامه سندن اولجه سویله مشدر.

ایشیدنک ایتدیکنی (شاهسون احمد خان) نك
خواهش نفسی اول ظالم بی ایمانك
یوق ایمش ذرجه شاننده مروت آنك
قیلدیغی عالمه جور و ستمك دنیا نك
نه قدر اولسه اولور باعثی ناحق قانك
سطرلری او منظومه نك باشلانغی و مطلعیدر که ایچینده بویله دهشتلی بندلر
طالعی شومدر آنك که بیله ایشلری وار
شهر (در بند) ده چیقماق (یدی یوز کوز) اظهار
قتل (اولکاء مغان) جسر (۱) ده هم (کله منار)
واردر که یری گلدیگده تمامیله گوزدن گیچیره جکسگز. بو سوک سطرلردن
معلوم اولور که (شاهسون احمد خان) هنوز شیروانه گلمه مشکن (در بند) شهرینده
(یدی یوز گوز چیقارتدیرمش و (مغان) اولکده سنده قتل عام ایتدیره رک (جواد) ده ده
انسان کله لریندن (مناره) قوردورمش ایمش. طبیعی بو وحشی لیگلری اوز گوزی
ایله سیر ایدن بدبخت «آقا مسیح» عاشقانه شعرلر سویلیه بیلمز ایدی. اودر که
تاریخ هجری (۱۱۵۵) ه کبی عاشقانه شعرلر یازاراق، لایموت لوحه لر تصویر
ایدهن «آقا مسیح» اشبو تاریخدن اعتبارا کیچیک - کیچیک تاریخی منظومه لر
نظمه چکهره ک، نهایت «شهنامه» یازماغا باشلابور. «شهنامه» ده، شاعر اوز گوزیله
گوردیگی حادثه لری تمامیله تور کجه اولاراق جانلاندیریور. آرتیق مهتابی، شفقی
براقاراق، توپدان، تفنگدن، چرخه چیدن، (زبورک) دن بحثه گیریشیور.
(تقارب) وزننده رشته نظمه چکیلیمش او «شهنامه» نك بیر و بلکه ده یگانه
نسخه سنی شماخی متاخرین علماسندن مرحوم (میرمهدی آقا) بولوب، بگا گوندرمش
ایدی. نه فایده که ایکی عصردن بهری (گووه) لر (مورگنه) لر آغزلاریندان
چیقمش و ایلرجه یاغیشلار آلتیندا قالمش او کتابدان بیك مشقتله یالکز بیر بیت
اوقویا بیلدیم که اودا، او تاریخلرده قوبا، باکو، دربند، شیروان و سلیمان خانی
بولونان (فتحعلی خان) ک حقنده در. «آقا مسیح» «شهنامه» سنی او خانك آدینا اتحاف
ایدرکن، بیرده بیر مقدمه یازمشدر، که شو بیر بیت شهنامه یه یازیلان مقدمه دن
چیقاریلا بیلمشدر.

او شه دن که شاهم بنم کم دکل

یازام شاهنامه بنکا غم دکل

ایشته بو قدر: «آقا مسیح» بورادا نه فتحعلی خانی (سلطان محمود) دن و

(۱) جسر: جواد کوپریسینه اشاره در.

نه اوزینی «فردوسی» دن آشاغا گورمیور. اودر که شهنامه یازماسینی دا آرتیق بیر غم حساب ایتمیور. «فردوسی» نڭ «شهنامه سندن آذری تورکلی ایچون بیگ قات دگرلی اولان بو کتابک دیگر بیر نسخه سی ده بولونوب الیمزه گیچهرسه، تاریخمیز ایچون گوزمل بیر حادثه تشکیل ایده جکدر. «آقا مسیح» اون ایکنجی عصر هجرینک یاریسینا کبی (ربابی-لیریق) (۱) بیر شاعر در. اوندان بو یانا ایسه آرتیق شهنامه نویس و هائله نویسد. اشبو مناسبتیله شاعرک بوگون الیمده بولونان شعرلرینی بیر بیرینه قاتمیاراق ایکی حصه یه بولدم. و بوندان سوگرادا فضلنه نه بولورسام او بولدوغم پارچایی دا منسوب اولدیغی حصه یه اضافه ایده جگم که حرمتلی اوقو-جیلاریم «آقا مسیح» ی تدقیق ایدرکن چتینک چکمه سینلر. (آقا مسیح) ک ادبیاتمزه بویوک خدمتی اولموشدر. اوزینه مخصوص مکتبی وارد که: شاعرلریمزدن محسن، سلامی، واله، شاهد، غریب، عبدالله، ذاکر، واقف، نواب، صابر و سائر هپ او مکتبک تاثیرنده اولمشدرلار. «آقا مسیح» ک وفاتی تخمینا تاریخ هجری (۱۱۸۰) راده لرینده واقع اولاراق، (فیت داغندا) دفن اولونمشدر. عمرینک سوک چاغلاریندا یازدیغی شعر

دلا ایتمه توقع راست کولیک قانده قالمشدر
مطبعی ایله باشلانان مخمس اولدیغی کبی، اڭ سوک یازدیغی شعرده ترجیع بند سبکنده کی توبه نامه سی ظن اولونور. «آقا مسیح» ک شهرلرینده بر تراحت و بین آبتاب وارد که فقط او خصوصیت و مزیت شاعرک اوزینه مخصوصدر. اوندان سوگرا گله نلرده نه دنسه او مزیت گوزه ایلیشمیور. «آقا مسیح» ک بیزیم الیمزده اولان شعرلرینی (عین املا) سیله آشاغایا کوچوره رک، سوگرا اونلارا سویله نیله ن نظیره لری و یا اونلاردان اقتباسا انشاد ایدیلن دیگر شعر پارچالارینی دا گوسترمگه سعی ایده جگم.

برنجی حصه

مخمس ترجیع نما

ای شوق رخنک کون کیمی اشیایه مجلا

عشاقه تماشای جمالنک فرح افزا

معنیده رموز دهنینک علم معما

سن کیمی تاپلمز بت زیبا صنم اصلا

(۱) لیریق کلمه سی مقابنده بو چاغا کبی اوچ سوز ایسه نیلمشدر. ترنمی، غنایی، ربابی بیر سوک کینی سیودیک. «ممتاز»

هر زیب سنکا صنع خدا برله مهیا
داخی نه بز نمک

مشاطه نه لازم سنکا ای آفت دوران
کیم آینه نی ایلیه سن حسنکا حیران
نازک یوزکا غازه نگاه ایتسه دوشر قان
تپسون کوزینه سرمه سنی اهل صفاهان
چشم سپه ننگ کیم آله هر عشوده یوز جان
داخی نه بز نمک

بزم ایچره یوزنکدن کوتورن دمده تقابنک
قاینی لبنک شیشه یه دوتدی می نابنک
باشینه هوا کلدی قد حارده حبابنک
بی تاب دوشوب ساقی نه ممکن ویره تابنک
یخدنک ایوبنی من کیمی یوز خانه خرابنک
داخی نه بز نمک

باصنده قدم ناز ایله سیر ایتمکه باغه
روینک کلی صحرا یه قاوب لاله نی داغه
کر برک حنا دوشسه عجب یوخ ال ایاغه
شایسته دکل آق ورق (۱) آل ینکاغه
کوندوز کونه بنکرر کیجه مهتاب چراغه
داخی نه بز نمک

ای قامتی سرو و لپی غنچه رخی لاله
کوز مردمکی محو یوزنکده خطو خاله
زلف سپه ننگ ماه یوزنک دورینه هاله
پیوسته قاشنک طعنه اورار کوکده هلاله
کیم کورسه دیر صل علی بیله جماله
داخی نه بز نمک

نطقنکده (مسیحا) دیلر آثار مقالات

(۱) کیچنلرده مشاطه لر قیزلرک کلین لرک یگه قلا رینه «زوروق» یا پشدیرلاردی خصوصاً زر ورق یا پشدیرماق کلین کوچن کیجه سی داهاده متداول ایدی بونلار هم آق هم ساری اولرلاردی. ایشته (آق ورق) اونا اشاره در «ممتاز»

اول خضر کیمی آب دلیله ره ظامات؟
 سندن آپارور فیض بدن مرده مرآت
 هیپات بو نوعیله نظیرنک اوله هیپات
 مهتاب کیمی عالمه مقبوللغنک اثبات
 داخی نه بزئمک

ترجیع بند

ای طرفه نکار ماه رخسار
 ای حور لقا فرشته کردار
 بو حسن ایله اولممشکن اظهار
 اولدنک من دلشکسته یار
 بیلمن نجه حیلہ قلدی اغیار
 صنکره سنی بدن ایتدی بیزار
 بس ایندی سوزیم بودر که تکرار
 بر آد ایله ایت بنی کنهکار
 خلق ایسه طعنه ایلمه عار
 قانیمی حلال قلدیم ای یار
 آل دستنکا تیغ دورمه زنهار
 اولدر بنی اولسون اللرنک وار

ای حسن جمالی ماهپاره
 احوالنه قلمه سن نظاره
 یار اولدی رقیب سن نکاره
 اولدنک منکا یاغی وارہ وارہ
 سالسن منی آه پر شراره
 یوخ بنده رضادن اوزکه چاره
 رحم ایتسن اکر من فکاره

سالمز منی غم بو روزکاره
 خلوت اوزنکی چکوب کناره
 بر کونکنکا ایله استخاره
 تقصیریمی سویله آشکاره
 اولدور منی اولسون اللرنک وار

ای رنک عذاری شعله نور
 غلمانه مثال نسبت حور
 بر شوخ که اولدی حسنه مغرور
 چوخ اولمز آننک اداسی منظور
 کل سن دخی قیلمه فتنه و شور
 ایتمه اوزنکی بو طوره مشهور
 تا وصلدن ایلدنک بنی دور
 آنجق که بودور دیلمده مذکور
 افتاده عشقه ایلمه زور
 قویمه بنی درد ایوینده رنجور
 خوبلرده اکر بو ایسه دستور(۱)
 اولدور منی اولسون اللرنک وار

ای شاه قاپونکده بر کدایم
 یاد ایتمه منی که آشنایم
 کوینکده اکر چه خاکپایم
 بیل قدریمی عین کیمیایم
 افسرده درد بیدوایم
 سرکشته وادی بلایم
 هر چند که عشقه مبتلایم
 احوالی شکسته بینوایم
 سرنکی دیسم یوزی قرائیم
 باشیله ایاغنکا فدایم
 بو مصلحته که من رضایم
 اولدور منی اولسون اللرنک وار

(۱) دستورقارن قاعده دیمکدر

ای قلمه ایلین ارادت
 مقصودنکا یتکن سلامت
 آچلسه اکر بو باب رحمت
 کیم حاصل اولور منکا بشارت
 قالمن من نامراد راحت
 داخی هاچان ایلرم شکایت
 سندن بونی ایسترم نهابت
 اقرارنکا اولمه بی دیانت
 جان منده سنککیدر امانت
 آل سنکره که چکمیوم خجالت
 دوشمز اله داخی بیله فرصت
 اولدور منی اولسون اللرنک وار

ای کل دیسه لر (مسیحه) غافل
 بر اور که نکاره اولدی مایل
 تحقیق ایله کیم دولانسه یوز ایل
 سندن دخی غیره ویرمزم دل
 عرضم بو که ایلمه تغافل
 بر غوره یتش کناهیمی بیل
 جمع ایت نیچه اهل حال عاقل
 آنلردن حقیقت ایله حاصل
 کیم شرعه همین بودر مقابل
 بن هم اولورام بو امره قایل
 کوردنک نچه شاهد اولدی عادل
 اولدور بنی اولسون اللرنک وار

غزل

کونکل اخلاص دوتمق بیوفا جانانه مشکدر
 حقیقت بلمیندن داغ چکمک جانانه مشکدر

یمان کون دوشمنکدر یخشی کونده یار همدردنک
 یمک نامرد ایلن نان و نمک مردانه مشکدر
 مژدم منظومه سی ضبط ایده بلمز اشک سیلابین
 حصار و سد چکمک بحر بی پایانه مشکدر
 نیدیم برباد اولور یوخدور داغلمش کونکلمک یاری
 که شاهی اولمیه ملککنک قالا ویرانه مشکدر
 یانارسن عشق اودینه شمع تک روشن دکل سرنک
 «مسیحا» غیرایله خاصیت پروانه مشکدر (۱)

مخمس

ایکی عالمده کوزل بحثین قیلان حالا کرک
 هر خرابات مغانات ایچره بی پروا کرک
 عارف صاحب نظر کزمش اولا دنیا کرک
 نازنین لر بزمنی سیر ایلمش بینا کرک
 انتخاب ایچره بو نسبت شوخ بیهمتا کرک

اولا شک اولمیه ذات ابا و جدینه
 دیمیه بر کیمسه حرف نامناسب ردینه
 یتمش اون دورت کجه لک آی تک بلوغ حدینه
 چون شب یلدا قرا ساچی برابر قدینه
 هم مبارک باشی مثل قبه مینا کرک

بوزی کردو برک کل تکی ینکاغی آل و تر
 بورنی زنبق غنچه سی مانند کوچک عطر ور
 هم زرخدانلاری چاه یوسف اهل نظر
 لبلری هموار نازک لعل و دردن بهر ور
 آغزی عین پسته خندان کیمی کویا کرک

(۱) آقا مسیحک هجه وزنده سویله نللمش دیگر اوج شعری کیچنلرده الیمزه کیچمشندی تاسف اولسون که او شعرلو اوقوناجاق حالده دگل ایدی. یا الکز بو سوک بندی یک زحمتیه اوقویا بیادیک. شاعرک هجه وزنده سویله دیگنی ثبوت ایتمک ایچون او پارچایی گوسترمک لازم یلدم
 ناکهان عشقنکا اولان کرفتار نه بلور زمستان نه فصل بهار
 (مسیح) ناتوان ای کل یوزلو یاز حیدر و صفیک ایلر شیرین دیلر ایچینده

دیشلری اینجوی غاطان بلکه در بیمثال
 گاه گاه ایتسه تکلم توکله شهد زلال
 دیلی شیرین سوزی شکر صوتی یقراق خوش مقال
 ایلین دمده تکلم لر قیله طوطینی لال
 لهجه کفتاره سنده عندلیب آسا کرک

قرمزسی قرمزى قاره سی قاره آغی آغ
 هم ذقن ترکیبلو پاکیزه مشرب خوش بوخاغ
 کردنی اندک اوزون یعنی چکنلردن ایراغ
 متصل بر کوینک ات نه چوق آریخ نه خیلی چاغ
 الحق اولمق یك دکل قدری بوی بالا کرک

حلقه چشمی مدور اوچلری اندک دراز
 آلمش اوله هر قیه باخمقده مین تعلیم و ناز
 صفحه رخساره سنده خال هندو حیله باز
 خوش حیا عصمت نشان و مدرک و فهمیده راز
 عاقل و آگاه و حال و هر ایشی اعلا کرک

آلنی آلتندن سر اندازی اوره بو نوع برق
 ایتیمیه صبحنک طلوعندن آنی بر کیمسه فرق
 اهل دل مرغ سحر تک ایلیه کوردکده زرق
 سنبل سودای زلفی بحر سوداسینه غرق
 مثل زنجیر جنونلقده اوله رسوا کرک

نسترن کل تک قولاغی روتق فصل بهار
 مثل شبم تر ینکاغنده چو در شاهوار
 چاتمه قاشی یایه نسبت قصد جان ایتمک مدار
 غمزه لر خونریز قاتل ناوک پیکان سوار
 سرمه لو کوز مست ساقی تک قدح پیما کرک

سینه سی کن تخته قاقم کیمی نرم و سفید
 نان شکر کیمی پستان توشه راه امید
 سرو قد شمشاد قول بیل اینچه قورشاق ناپدید

ال ید و بیضا و برمقلمر هلال نو رسید
هر اولان دیرناقلری انجم صفت بر جا کرک

هم شکم پر قوی بالش دوکمه تک اوستنده ناف
بد نظر کوزینه نسبت اولولانمش ایله صاف
یتدی ایش نازک یره یوقدر طریق اختلاف
آدی کزلو ایکی بادام مقشر بیخلاف
بر قزل کل غنچهسی تک آرده پیدا کرک

قالچهسی بیشک ستون خیمه دلبر مقام
استخوانی ات ایچینده خورد پنهان بالتمام
هم ایغلاری میانه حاصل اقدامده کام
سویلدنک وارین «میحا» مختصر ایله کلام
تاپمین بو طور کوکچک ایتیمیه دعوا کول

غزل

کو کسمده کونکل عشرتی پیکاننک ایچوندر
جسممده بو جان الفتی قرباننک ایچوندر
شیرین حرکات ایله چیقوب جلوه قیلینجه
هی هی نه کوزلر کوزی حیراننک ایچوندر
پیراق کیمی کر اولمش ایسم یوللره یکسان
قرباننک اولوم دوتمغه داماننک ایچوندر

منع ایلمه پروانه کیمی باشنکا دونسم
بینایلیغم طلعت رخشاننک ایچوندر

بوینمده قولم منتی کیم قامتیم اکدی

پیوسته دوتوب قارشو ثنا خواننک ایچوندر (۱)

تشریف حیای ابدی هر کیمه یتمهز

بو خلعت آنکا یتدی که فرماننک ایچوندر (۲)

کیمدر دیله مز مرهم لطفنک که «مسیحی»
جرخ اوزره دخی خسته او درماننک ایچوندر

مخمس

ایکنجی حصه

ایشیدنک ایتدیکنی (شاهسون احمد خان) نک
خواهش ظلمنی اول ظالم بی ایماننک
یوخمش ذرجه شاننده مروت آننک
قیلدیغی عالمه جور و ستمنک دنیاننک
نه قدر اولسه اولور باعثی ناحق قاننک

قانده ایدی آنکا اولده بیله رتبه خوب
رشدیلر ویردی بسی ایلدی (نادر) منسوب
دوندی آندن یازوب اطرافه خیانت مکتوب
قیلدی اقبال بدی لشکر سای (۱) مغلوب
قاچدی داغنک قومونک بکلدی داغستاننک

آنده هم دورمادی اول باشی قرا نکبتی شوم
اولدی اندیشه ناحق لر ایله عازم (روم)
قلدی خونکاره (۲) بلاواسطه عرضنک معلوم
بخشش بی حد آننک اسمنه اولدی مرسوم
شهدن آچلدی قاپوسی کرم و احسانک

و دخی (مالینی خونکار) نک آلوب ایتدی فرار
بلمدی قدر نمک دوتمادی اول یرده قرار
تازه دن قیلدی ینه سوی (داغستان) ه کنار
ویردی یغمایه اولان مالنی اولدم نه که وار
اوزینک بخت کدازینه سالوب تالاننک

(۱) سای منتخب سئجه معناسنه در.

بایقوش منم بایقوش من
هامو قوشدن ساقوش من
نه بلالو قوش اولدوم
سزیلدارام یای قیش من

(۲) خونکار خداوندکارک محففی در

قیلدی (سرخای) نك ایوبن صومعه مثل درویش
تا که دوران فلکدن نیجه واقع اوله ایش
حق کتوردی نظره اولمک (نادر شهری) پیش
کیم جلوس ایلدی (عادل شه) اولوب خیر اندیش
ملک و تختینی تصرف قلوبن ایراننک

(سرخای) اوغلینه توکوب خلوتی یوز طرح خیال
یتورم (شاهه) اوزوم ویر منه بر وقت مجال
بو حکومت منه منسوب اولور اولکی مثال
آلورام (بیک) لکی (شیروان) ایله بی حد سنکا مال
بلکه (سرکار) لقین کل (آذربایجان) نك

که (قوموق) دن اینوب اوز مقصدینه کیتدی روان
اولدی ایلر یغوبن ساکن اولکاء (مغان)
قیلدی (سرداره) هر انواع ایله یوز قوللوق عیان
ایلدی حاصل اوزین (حاکم ملک شیروان)
اولدی اخلاص ایله (بیکر بیک) (امیر اصلان) نك (۱)

چیقدی آوازه که (تبریز) ه کلور (عادل شاه)
(امیر اصلان) ه بیورمشدورر افواج سپاه
(آقسو) قلعه سنی ترک ایدوب اول روی سیاه
که (مغان) ه کیچوب اولدی قمو ایشدن آگاه
یازدی (عادل شاهه) امر ایت نه ایسه فرماننک

(ابراهیم شاه) (امیر اصلان) کتوروب ایکیسی زور
دستگیر ایلوبن ایتدیلر (عادل شهری) کور
آلدیلار الده اولان مال و بساطین مقدور
اولدی مرجوع بو ایکی سینه هم اسباب امور
کوره لم داخی به در کردشی بو دوراننک

بر طرفدن بو اولوب یاغی (امیر اصلان) ه
ویردی اول اولکه لری چاپقونه و تالانه

تاب قیلمدی دوکش منزل (ساروخان)ه
 قیریلوب سیندی و قاجدی (طالش) و (کیلان)ه
 کیردی (جنکل)ده کسوب یوللرینی هر یاننک

(ابراهیم شاه) که اولدوردی (امیر اصلان)ی
 قلدی (تابع) اوزینه (مملکت ایران)ی
 تاپدی فرصت بو واروب ایلدی پابوس آنی
 آنکا هم راه خیانت تاپوبن پنهانی
 قاجدی ایلدن ایله کچدی قولینی (سلیان)نک

(شیروان)نک تپراغنه کلدی او (خاین) بر چاق(۱)
 وار ایدی خلقنک آراسنده کدورتله نفاق
 جمله سی اولمش ایدی بر برینک یوزینه عاق
 یری خالی کوروبن بکلدی کوه و بیلاق
 یر باشی باسدی ایلنک چوللرینی (شیروان)نک

(حاجی خان) ایلدی هر چند فغان و فریاد
 مایه فتنه درر کیم بو حرامزاده فساد
 (رفعی لازمدر) اوله اولمادن آشوب زیاد
 (اکرم الضیف) حدیثینی قلوب بعضی سی یاد
 دیدیلر هر نه ایسه حرمتی وار مهماننک

قلدی (سرکار صفر علی بیگ) الفتنلر آنکا
 او که وار لازمه سعی ایله خدمتلر آنکا
 یمک و ایچمگی ویرمکده محبتلر آنکا
 اولارنک قصدینه تاپولدی خیانتلر آنکا
 که اوزاتدی اولاره طعنه دیلین اولکانک

قلدی بر قدر سلوک اولدی آراده وار کل
 اولمدی اول ایاقده قویان ال اوستنه ال
 ظاهره آرمش ایدی اول قانی دولمشده عمل
 دیلور عالم آرا طرفه مثلدر بو مثل
 یخشی لیق باشی کوتورمز بو یمان انساننک

(۱) چاق وقت زمانه معنی سندر سحر چغی آخشام چاغی، کون اورتا چاغی

بر اولوب (شاهسون احمد خان) هر باعث شر
 (سلیان) و (باکو) (مغان) کل (قوموق) نی یکسر
 قلعه نك اوست یانین باغدی (قاسم) سنکر
 آنکا آسانلیق ایله شهر مطیع اولمسه کر
 قیره خلقین داغیده وارینی خان وماننک (۱)

هر ایکی اوچده اوروب (قلعه) یه خلوت چاپاوول
 (حاجی خان) ایله چیخیر بر نیچه (بکزاده) و (قول)
 که اولور حاصلی مردانه دوکشلر ساق صول
 یتوشور قتله باشارماز قایدور خوار و ملول
 بو کون اولمدی دیر فکرنک ایدک فردانک

بو ایمش مقصدی هر ایش آنکا دلخواه اولسون
 (بادکو) (قبه) (قوموق) (ایلی سو) آنکاه اولسون
 که بو (شیروان) یخیلوب هر دم و دستکاه اولسون
 خلقی رام ایلیوبن (چقه) ووروب شاه اولسون
 سنکره قصدینه دوره اول (ابراهیم میرزا) نك

(شیروان) نك خلقنه بونلر اثر ایتدی غایت
 (خان) و (دیوان بیکی) (سلطان) (وکیل) ایتدی غیرت
 یازدیار نامه لر اطرافه کله هر ملت
 نه بزه کیم یتوشور جمله مزه بو خفت
 دفعنی اولمک ایدر بیله غم و طغیاننک

کلدی (حاجی چلبی خان) (جوانشیر) دخی زود
 ارش. آغداش. قبه، خانچوبانی، سعدازود؟
 (لاهیج)، حوض؟ قصالی؟ بلوکات آن چکه بود
 داخلی (قلعه) یاننده اولان ایلر موجود
 (شیخ مزید) دن آشاغا باسدی یوزین صحرانک

(رجبنک اون دو قوزی) (شنبه) کونی اولدی یریش
 که بولار سنکرنک اطرافین آلوب تا کوره ایش

کلدی (احمد) آشاقه (قوشونی ایله) پس و پیش
 ظاهره کیم او پلیدینک اجلی یتمش ایتمش
 ووردی یول کلدی قیلنجینه شه مرداننک

(قلعه) نک (کون دوغان) نده قورولوب میدانلار
 مژده جنکه نثار اولدی اولاجاق جانلار
 لاله زار ایلدی (آقسو) چولینی آل قانلار
 کیمیدن نفرت ایدیر کیمه دونور دورانلار
 بختی نادیده قالور بعض دلی ویراننک

او کلدی کیم اوزینی بی باک مثال رستم
 یدی سکز توپ ایدوب یر به یر آچدیردی علم
 (بادکوبه) قشونی (میرزا محمد خان) هم
 پیش جنک ایلدی (محمد رضا) خانی اولدم
 دستهسی برله آلوب دوردی او کنک میداننک

دوردی اوچ توپله برابرده سپاه (شیروان)
 قارشوده (زنبورک) و توپ (علم) فیض نشان
 بری (حاجی چلبی) حمزه دوران جهان
 بری (نایب پناه خان) و بری (محمد علی خان)
 بریسی داخی (حاجی خان) عظیم الشاننک

بیوران تک (حاجی خان) (چرخه جیلر) ایتدی ساواش
 دستة (خانچوبانی) اول جنک ایتدی تلاش
 که (محمد رضاخان) کلدی باسوب بغرینه داش
 ویری (آغا رضا بیک)؟ آغا کیشی ایلدی باش
 کلدی (احمد خان) و یازیق؟ دیدی قرداش جاننک؟

یر به یر ایلدیلر (آغا رضا) اوسته هجوم (۱)
 اولدی آراده کیلر توز آراسندا معدوم
 فیل سرخوش کیمی هر یانه دولایوب خرطوم
 توکلدیلر نیزه قیلنج هر طرفندن معلوم
 نجه باشینه دوکر دمیرچی اول سنداننک

بر یاننده دپردوب (عبدالرحمن سلطان) آت
 بلکه (سرکار مرادخان بیک) و بعضی غزات
 (دسته خانچوبانی) متفق ایتدی حرکات
 که بیاق (۱) ایلدی شینلک بو که حق ویردی نجات
 (یاره احمد خان) آلوب دوندی جلاوی آتنگ

چونکه (قربان بیک) و (بیک باشی) با چند نفر
 آلدی (سنکر) او کینی ساخلاماق ایچون بی سر؟
 داخی (جعفر بیک) و (زاهد بیک) و پانصد باشیلر
 هر بری معرکه ده یوز بیده میدانلاره ار
 اوز که در جراتی الا او (ملک آقا) تنک

(تویچی باشی علی بیک) تیز رو و تند سوار
 با (محمد رضا بیک) (میر آخور باشی) که وار (۲)
 هم (حسین علی بیک) و کامل جنک ایله مدار؟
 که بولار دشمنینی گاه بولار شاهین وار
 یاروبن بغرینی قانین آخیدار اعداننگ

داخی (حاجی چلبی) اوغلی هم (آغا کیشی بیک)
 خلقیده اوردوسیده بر برندن یکرک (۳)
 آرا قاریشدوقی دم چرخه چیه کیتدی کومک
 که نه ممکنر آتنگ دوکشنی دیلده دیمک
 یوخرر نام خدا تایی او بی همتاننگ

(تنگری ویردی بیک) (۴) و یعقوب بیک له ایتدی تفاق
 قویمادیلر اولاره توش کن دشمنی ساق
 (محستب طالب آقا) چرخه چی قاریشدیغی چاق
 آتی اوینادیغی چاق اوزینی قورتاردی بیاق
 ساق چیقماقی آتنگ لطفی ایدی مولاننگ

(علی سلطان ملکزاده) اولکاء (ارش)
 کون دوغاندن یریردی دیبه سن شهره کونش

(۱) بیاق تورکجه پیاده دیمکدر (۲) نسخه: امیر آخدار باشی که وار
 (۳) نسخه: خلقی اوز دسته سینک بری برندن قمریک (۴) نسخه: تنگری ویردی بیک و یعقوب بیک ایکیسی تفاق

جمع (آغداش) سالوب وورها وور کَشها کش
(خاچمز) و (بوم) قیلوب دشمنی غرق آتش
دود دوتدی یوزینی مهر جهان آراننک

نچه (در بند) ایکیدی آدلاری اسمی (شامخال)
(شاه پابوسنه) کیتمک ایدی تمهید خیال
آفرین اونلره شاهنک چوره کی اوله حلال
بر طرفدن هم اولار ویرمدی اعدایه مجال
چاشدیروب سهم و صداسندن اوخی پیکاننک

(حاجی خان) طالعنه لطف اله اولا مدد
باغلدی عالم آرا یعنی سکندر کبی سد
دیره نن تک ایلدی کله سینی توپنک رد
(شاهسون) سیندی و یوز قاچماغه دوتدی بیحد
کسدی سنکر یولینی یتدی آ نام اوغلاننک

واری (عسکر) یریدی بایداق آچوب رنکارنک
دشمنه روز تعدی ایلدی عرصه نی تنک
واردی نامرد قاقاق مرد قیلوب غیرت و ننک
(بادکوبه) قشونی (خانی) ایله حالت جنک
دوزمدی کله سینه (صفر علی سلطان) ننگ

منزل حربده (احمد خان) آلوب (اویچ یاره)
اوزی وورولوبنی دوشدی قشون آواره
آپاران (میتنی) کوردی که یوخدر چاره
بوراخوب بر (دره) یه راست کلوب بونلاره
کسدیلر قاره جه (باش) ننگ او حسود اعداننک

(شاهسون) ویردی نهیق (۱) آته که چیقسون تله دن
بلکه باشین آلوبن قورتوله بو مشغله دن
قیله پنهان (اسیر) دن داخی (یوک) دن (شله) دن
آرخادان یتدی قشون ساقلادی (مال و کله) دن
آلدی قارشوسنی قایتاردی ایلنک اوباننک

(۱) نهیق ایششکک آنقرماسنا دیبور.

(قاپوچی) (احمد بیك) ایلدی بر طرفه ادا
 آلدی (محمد رضا خان) نك اولان اسبابنی تا
 یتدی (عیوض بیك) ه اول جنکده بر اوز که هوا
 که بولار ینکی یتوشندی قمو نام خدا
 اولاجق یاورى (کاظم بیك) و بی پرواننك

مر که تادپشوردی کسر صدقیله نامردی یولا
 بو مثلدر بوشالار بلی که هر کاسه دولا
 کیده باش اولکه لره هم جسد آتیده کولا
 بیله اولمکدن او کافر نیجه حظ ایتدی اول
 که اوننك حشری ایله حشری قویا ترساننك

طالعی شومدر آننك که بیله ایشلری وار
 شهر (در بند) ده چیقماق (یدی یوز کوز) اظهار
 (قتل اولکاء مغان) جسرده هم (کله منار)
 (آقصو)؟ الله؟ دادی تهلیکه؟ سام نکار؟
 (ساروخان) ایلیه فرقین او قدر نقصاننك

آغزی چاخرلو همیشه اوزی مست و مخمور
 مایل بدعت ایشی عالم آرا فسق و فجور
 عصمت راه ادب شرم و حیادان داخی دور
 عین مادر بخطا نطفه حرام و منفور
 (۱) اوغولی نجه اولور بیله آتا آناننك

که بو چوخ فتح درر بلمسون عاقل بونی کم
 (شاهسون) برله (مغان) (اون ایکی بیك) ایل وحشم
 لشکر پیل تنان سهمدن ایلردی دژم
 کیمی غرق اولدی (کوره) کیمیسیده (چای) لره هم
 کیمی آذوقه اولوب نهکنه دریاننك

بو ایمش مقصدی آلسون اله (داغستان) ی
 قولیننك ضربی ایله تابع ایده (شیروان) ی
 اوزی صحرا ده گزه ضبط قیله اولکانی

فصل خرمنده بیله تاب، ایده بوغدانی
 قالمدی حرمتی بر آریاچه بو بوغدان (۱) نک

اول ایکیدلر که قمو تیغ زن و صاحب شصت
 قویدی ال دسته شمشیری؟ ایله دست بدست
 نجه که (احمد خان) نک ایلدیلر آدینی پست
 که بولار ویردیلر اول رستم دورانه شکست
 عاجزم ایتمکه تعریفنی بو دستانک

ای «مسیح» ایلدی حق مرحمتی برله نظر
 که بو خیریت ایله خوار و ذلیل اولدی اشر؟
 کیمه ایسه بیله دولت اولجق ایدی مکر
 دم و ساعت کجه کوندوز داخی هر شام سحر
 نجه شکر ایتمیه لوم قدرتینه یزدانتک (۱)

آقا مسیحک اشبو تاریخی منظومه سی تاریخی و اجتماعی نقطه نظرندن آذر
 بایجانلیلار ایچون پک مهم و دگرلی بیر منظومه در. وطنمزه اوینانیلان بو فاجعه یی
 عجم مورخلری قید ایتمه دیکلری کیمی، «ماتر سلطانی» صاحبی «عبدالرزاق بیگ
 دنبلی» ایله «کستان ارم» مولفی بولونان «حاجی عباسقلی آقا قدسی» دخی معلومات
 لاری اولمادیقلاریندان طولایی اوستی اورتولو بوراقمشلار. بنجه بو تاریخی نقطه یی
 یالکز آقا مسیح رشته نظمه چکمشدر که شرافتی ده اونا عائددر. منظومه ده
 جکیلهن آدلار ایچون بیر قدر معلومات ویرمک بحتمز خارجنده اولدوغوندان
 اجتناب ایتمیک.

(۱) بوغدان-богдан روس آیدر تورکجه مزده مقابلی تاری ویردی، خداویردی، الله ویردی آدلایدر.

مخمس

دلا ایتمه توقع راست کولیق قانده قالمشدر
 قرینه اوز که در اونلر کچن دورانده قالمشدر
 نمکده قدر قیمت نه کرامت نانده قالمشدر
 نه آثار شفا بیمار ایچون درمانده قالمشدر
 بلا حکمک لکه نه تاب و طاقت جانده قالمشدر

هوالی کیمسه لر بحر حرامه مثل یلکن در
 نه یان اولسه چکر ملاح نفسین کشتی سی تن در
 دولانور دور ظلمه ساحل انصافدن کن در
 نه فرق ایدن حلالی دار دنیاده معین در
 نه خوف آخرت خلق ایچره بر انسانده قالمشدر

دوتان معلوم یوخ شرع رسولی امر آللهی
 رعیت لر قیلورلر دستکاه بش کونده بر شاهی
 جلبدر شیوه لفظی بو رمزک یوخدر آگاهی
 صداق (۱) اوخی کیمی طبعلر دوتمش نظرگاهی
 اولار کیم دوغرودر اکری قیلیج تک یانده قالمشدر

اولوبدر قلبی خاین حق بیلور بر صاف طینت یوخ
 دوشنده ساتمین دیناره دیننک هیچ ملت یوخ
 اناث اهلنده بر ذره حجاب شرم و عصمت یوخ
 ذکور اقسامننک طبعنده اصلا عهد و بیعت یوخ
 نه طور آدمیت یولده نه ارکانده قالمشدر

«مسیحا» کس تعلق بو جهانان کیم خسارت وار
 نه تاثیر دعا ظاهر ارنلرده نه همت وار
 نه عالملرده شرعیت نه خانلارده عدالت وار
 نه بر دوغرو سوزی خلقنک نه بر کسده دیانت وار
 حقیقت آشناده نه وفا یارانده قالمشدر

(۱) صداق اوق قایدیر: (روحی) نک اشبو بیتیده سوزیمزه دلایلدر فلکده لرزه دوشر دست و پای بهرامه
 قچن که شوکتله بیلنه قوشانه صداغ «ممتاز»

ترجیع بند

توبه نامه

سنگا ظاهر در ایاحی خبیرو دانا
 اولسه هر ماضی و مستقبل و مخفی پیدا
 قول شهندن ایلین جرمی یاشورمق نه روا
 عفو قیل ایلشم چوق غلط و سهو خطا
 توبه یارب خطا راهنه کیتدیکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

قویمز اوز حالیمه شیطان قوی نفس شوم
 که دوتم زمره تقویده عباداته نظوم
 فعل بد برله تمام ایتدوکریم ایشلر معلوم
 من بیچاره نی ایتمه کرمکندن محروم
 توبه یارب خطا راهنه کیتدیکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

اولمشم مایل هم صحبت و بزم باده
 دائما هم نفسم مطرب ساز و ساده
 آخرت لایقی ایش دوتمامشم دنیاچه
 بو ایکی مصرعی رحمت سولین استاده (۱)
 توبه یارب خطا راهنه کیتدیکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

وای توپراق منم باشمه کوللر کوزیمه
 بلورم من نه جفا ایلشم اوز اوزیمه
 کوسیمه حسرت الیه دوکرم گاه دیزیمه
 وار امیدیم آچه سن توبه قپوسین یوزیمه
 توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

وای اول کونده یاخامدن که دوته دست اجل

(۱) بویله معلم اولبور که بو تکرار اولونان بیت آیری بیر شاعریندر ممتاز

اوله نازل ملک الموت به تقدیر ازل
قبض روح ایله شدت ایله واروب چکه ال
خجلم ایتممکمدن سنکا شایسته عمل
توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

جان کیده دوشه جسد هم قاله آز و چوق مال
چکه وارث هره بر یانه قاله مزد وبال
قویه لر قبرده منکر و نکیر ایده سوال
فایده ویرمز و القصه پشیمانلیق احوال
توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

کرمشم شام سحر جهل خیانت بیله من
اتمشم صرف تمام عمری بو حالت بیله من
دوروب اکنمشم شیوه طاعت بیله من
نجه واروم سنکا بو تحو خجالت بیله من
توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

صوری اول دمه که امرنکه چاله اسرافیل
داغلن روح ایده هر بری اوز اعضاسته میل
کیم گروهی دوته هر کس بیله بر طور سبیل
بر هدایت من زاره او زمان ایله دلیل
توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

فوج فوج اونده کیدر شامه که اهل عرصات
جمله بویننده کفن کله ده کوز مخلوقات
ایستی دن جوشده بین اولمز ایاقده حرکات
دیلم عجز ایله سندن مدد اول وقتہ نجات
توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

سن اولوب قاضی شفاعتچی بنی و مدنی
 پای میزنده حاضر اوله اعلا و دنی
 باخوبن نامه اعماله خفیف ایتمه بنی
 عذرمندم بلورم ملجاء امید سنی
 توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

اوله دیوان بلوته جمله کناهیله ثواب
 سورله هرته صراط اوزره اولان شیخ و شباب
 کچه مومن قاله عاصی قیله مالکدر عذاب
 ایده بلمن الم دوزخه بو وجه ایله تاب
 توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

دوتمه منظور اکر دوتمش ایسم کار زشت
 انبیاء حشری ایله حشریمی ایله آغشت
 جنتی لر که همان فصل اولور عازم کشت
 «سیح» مرحمتنک برله نصیب ایله بهشت
 توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه
 بلوب ایتدوکریمه بلمیوب ایتدوکریمه

«آقامسیح» ك (مخمس ترجیع نما) سنه سویله نیله ن نظیره لر

مخمس ترجیع نما

«فایض»

ای شوق رخنک عالم آرا برید و بیضا
 یوخدر بو جهان ایچره دخی سن کیمی زیبا
 اولدمکه سنی خلق قیلوب خالق الاشیاء
 قدرت قلمیله ایلیوب نقشنکی پیدا
 سر دفتر خوبانه یازوب هامیدن اعلا
 داخی نه بزمنک

مشاطه شعار اولمه کن ای شه خوبان

آینه‌نی قویمه قالا رخسارنکا حیران
 غازه یوزنکی کورکچ اولور حقه‌ده پنهان
 قویسون قیراغه سرمه‌سنی اهل صفاهان
 بر غمزه که هر یانه دونوب ایلیه یوز قان
داخی نه بزئمک

اولدمکه سننک باد صبا آچدی نقابنک
 کورکچ رخنکی قانه دونوب رنکی شرابنک
 رشکندن آخیشدی کوزینک یاشی کبابنک
 آز قالدی هواسی چیقما باشندن حبابنک
 برکس که کوزللكده سننک اولمیه بابنک
داخی نه بزئمک

اسجک سحرنک نازلو یلی ناز ایله باغه
 زلفنک قوخوسین قویمه آپارسین چوق ایراغه
 سالدنک ختن آهولرینی چوللره داغه
 سالمه بر ایاغ ایله سن عشاقی ایاغه
 عشق اهلی اولور مست باخانده او دوداغه
داخی نه بزئمک

ای قامتی طوبی لبی قند آغزی پیاله
 شهد لبنکا اوخشاسه اوخشار کنه ژاله
 کل کوردی یوزنک حیرت ایلن کیتدی زواله
 مستانه کوزنک نرکسی کور سالدی نه حاله
 کیم کورسه دیر صنع خدادر بو جماله
داخی نه بزئمک

«فایض» (۱) ایلیوب ورد زبان وصفنکی اوقات
 حسنک ورقندن اوخویوب بر نچه آیات
 مضمونی یازیلیمش که کوزللك سنکا اثبات
 بنکرتمک اولورمی یوزنکا یوسفی هیپات
 کر خور و ملک کورسه خجالتن اولور مات
داخی نه بزئمک

(۱) فایض: فایز دربندی دکدر بو باشقا بر شاعردر

۲

حسن

ای کاکلی سنبل یوزی کل زلفی سمنبو
وی کلشن جنتده خرام ایلین آهو
قد سرو بدن قاقم و لب لعل دیش اینجو
آیینه خورشید قفا قرص قمر رو
کو کچک لک اکر بو ایسه بسدر سنکا بس بو
داخی نه بزئمق

آب ایتدی لبک دوزی قد حلرده شرابی
آتشلره یاقدی دیشینک دادی کبابی
تلخ ایتدی مزاج لب لعلک شکر آبی
شیرین کلنک البته اولور آجی کلابی
قویمز منی دل تیتره مقی دیده شتابی
باشنکا دولئمق

زلفنک کرهندن ساچیلور عنبر خوشبو
ساجنکدن آلور ناهه آهوی ختن بو
باشینی ووریر داشه غلط فکره دوشر سو
بیحت ایسه اکر شیوه رفتارنکا قارشو
یلمن سنکا کیم او کره دیر ای دلبر بد خو
عالمری یخفق

مژگان اوخینینک تر کش ایله یایی کوردوق
ایشلر اولارنک اگری اوخی دوغرودن آرتوق
مهر و قمری طلعتنکا قارشو کتوردوق
سن قانده اولار قانده یمان یخشینی بیلدوق
آویزه کوشنکدن آسيلمش ایکی مونجوق
بر صاری و بر آق

ایللر اوزونی چکمز ایدنک بزردن ایاغی
بر لحظه اکر کورسیدنک داغی فراقی
یر قالمدی کو کسمده نه قویمق ایله داغی
از بسکه قویوبسن اونکا داغ اوستنه داغی

انصافه موافق دکل ای دلبر یاغی

کوزدن بزى سالمق

تا مصحف رخساره‌نکا آجدی نظرم فال
 گاهی ساچ اونى سالدی بلا دامنه که خال
 هر کیمکه سنی سودی کوزوم بلدی ندر حال
 دوغرو سوزیمی سانه یالان ایلمه اهمال
 بر بوسه‌یه یوز جان دیله‌سن «محسنه» ویر آل
 اوکرن ویروب آلمق (۱)

۳

سلامی

ای لعل لبتک چشمه‌سی چون شهید مصفا
 وی شعله حسنکدی جهان ایچره مجلا
 وه بونه عجب بو نه کوزل قد دل آرا
 باهم بو نه سریدی نه حکم و نه معما
 خلق ایلمیوب سن کیمیسین قادر یکتا
 داخی نه بزئمک

خالق سنکا لطف ایلدی بر حسن وجاهت
 کیم اهل جهان ایلیه اول سنکا طاعت
 بر شوخه میسر اولور اولسون بو لطافت
 آز ایله بیله عشوه بیده ناز و تراکت
 آچسان یوزینکی یوسف اولور چونکه خجالت
 داخی نه بزئمک

عالمده سنی تک یارادوب قادر سبحان
 دنیاده برابر سنکا یوخ ای مه تابان
 قایلدی سنک حسنکا اول خسرو خوبان
 بر شوخه میسردی کیم اولسون سنکا یکسان
 مجموع جهان کل یوزینکا واله و حیران
 داخی نه بزئمک

(۱) بو محسن میر محسن نواب دگل باشقا محسندر ممتاز

زلف سپهنگ کونکلمی توش ایتدی بلایه
 اول خال سیه سالدی منی دام جفایه
 شوقیله نظر سالدی خدا سن کیمی آیه
 آلهه باخوب یتکنن ای ماه هرایه
 تاری سنی چون شاه ایلدی ارض و سمایه
 داخی نه بزئمک

اول طاق خمه سجده قیلور بو دل پاره
 ایله بو دل پاره ایچون برجه نظاره
 عهد ایله وفا رسمنی کل قویمه کناره
 شفقت نظرنگ سال نه اولور بر من زاره
 غمزهنگ نه اولور بو دل زاره ایله چاره
 داخی نه بزئمک

چشم سپهنگ کتدی منم قتلمه فرهان
 قیل ایتمدیم جانمی اول چشمکا قربان
 آشفته قیلوب خاطریمی زلف پریشان
 کر دیسه «سلامی» منی اولدور ایله احسان
 چون شاه جهان سن بو مراتب سنکا آسان
 داخی نه بزئمک

۴

واقف

سن غنچه کیمی هر بر ایدن دمده یشانمق
 آرتیر بزه یوز مرتبه اودلارینکا یانمق
 من عاشقم ایکل سنکا اولمز بونی دانمق
 اولن کونه دک ایلمنم سندن اوصانمق
 داخی نه یشانمق نه بورونمق نه اوتانمق
 بسدر بو دایانمق

آلهه شکر لاله ینکاغنکده (۱) عایب یوخ
 دیشنکده دهانکده دوداغنکده عایب یوخ
 بر ذرجه زلفنکده بوخاغنکده عایب یوخ
 قاشنکده و کوزینکده قباغنکده عایب یوخ
 داخی نه یشانمق نه بورونمق نه اوتانمق
 بسدر بو دایانمق

(۱) نسخه: ۴ ب

من ها سننك اول مه یوزینکی کورمشم یوز یول
 اوخ کیپریکنکی شوخ کوزینکی کورمشم یوز یول
 هم یولداشنکی هم اوزینکی کورمشم یوز یول
 شکر کبی شیرین سوزینکی کورمشم یوز یول
 داخی نه یشانمق نه بورونمق نه اوتانمق
بدر بو دایانمق

من خود دکلم بد نظر ای کوزلری شهلا
 مندن یوزینکی یاشورهسن سن ایله بیجا
 قویسن ابدرم یوزنکا دویونجه تماشا
 اولدوردنك آخر منده که جان قالمدی اصلا
 داخی نه یشانمق نه بورونمق نه اوتانمق
بدر بو دایانمق

غیریدن اگر که ایدهسن سن بو حجابی
 بیلم که سوزینکدر بلی مقبول و حسابی
 یوخسه منی کورکج یوزنکا چکمه نقابی
 کل تنکری ایچون «واقف» ویرمه بو عذابی
 داخی نه یشانمق نه بورونمق نه اوتانمق
بدر بو دایانمق

۵

شاهد

ای شمع رخنك شعاهسی خورشید مجلا
 چاه زرخنك آبی مثال می صہبا
 کزار جمالنکده آچلمش کل و رعنا
 دنیاہ قدم قویمدی سن تک بت و زیبا
 اولمز سنکا بو حسنده بر کیمسنه همتا
داخی نه بزئمک

بر حسن سنکا ایتدی خداوند کرامت
 بر کیمسیه ویرمدی بو اندازه ملاحت
 چشم سپنک قویمدی بر کیمسهده طاقت

هیئات اوله بر شوخه میسر بو لطافت
اولمز بيله عشوه بيله بر ناز و تراکت
داخی نه بزئمک

قیلسن سوی کنعانه کذر ای شه خوبان
حسنکا سننک مایل اولور یوسف کنعان
بر حسن سنکا بخش ایلوب قادر سبحان
خجلمتدن اولور کوکده نهان بدر درخشان
کیم کورسه جمالنکی قالور واله حیران
داخی نه بزئمک

زلف سپنک سالدی منی دام بلایه
قاشنک خمی بنکرتدی اکیب قدیمی یایه
کیم کوردی رخنک باخمدی بر دم دخی آیه
خورشید رخنک شعله سالور ارض و سمایه
یوز طعنه اورار نور رخنک چرخده آیه
داخی نه بزئمک

حسنک شهی در کشور رعنالقه غالب
خورشیدی یوزنک ایلدی کم مثل کواکب
رخسارینکا اول ماه منور نه مناسب
بر شوخه دکل هیچ میسر بو مراتب
حاشا اوله بو حسنکا حور و پری نایب
داخی نه بزئمک

خلق ایلدی اوز صنعی ایله خالق عادل
بو ملک و ملاحظده سنی خسرو کامل
خوبان جهان یکسر اولور حسنکا قایل
هر زیب اولوب لطف خدادن سنکا شامل
«شاهد» کیمی کیم کورسه اولور وجهنکا مایل
داخی نه بزئمک

۶

ای شوق رخنک کون کبی اشیایه مجلا
 امواته شراب لب لعنک ویرور احیا
 معنیده مقالات لبیک شهید مصفا
 آوازۀ نطقنک سبب غیبت عیسا
 خورشید و قمر مطامع حسنکده هویدا
 داخی نه بزئمک

بر زیب ویروب روینکا مشاطۀ دوران
 کیم خیل ملکدن سنی فرق ایلمز انسان
 سر کرم و هوا هوسنک مهر درخشان
 لب تشنه چاه زرخنک یوسف کنعان
 کیم کورسه اولور صورت مقبولنکا حیران
 داخی نه بزئمک

زلف سپنک ماه رخنک وصلنه مانع
 آینه یوزی مایل عکسین اونکا طابع
 کون قامت موزونکا دایم متواضع
 غمزۀ نظر اربابنه بر خنجر قاطع
 خورشید کیمی حسن رخنک عالمه شایع
 داخی نه بزئمک

کلزار رخنک سنبل و زلفنکله مزین
 بیمار کوزینک فکری ایله نر کس کلشن
 هر گوشه ده غمزۀ اوخی عاشق کش رهن
 هر شیوه چشم سپنک جادوی پر فن
 یازمش ورق حسنکا کردون خط احسن
 داخی نه بزئمک

پر تاب قیلان دمده یوزنک جام شرابی
 صفرای حسد سالدی ایاقدن می نابی
 تاثیر هوا ایلدی سرکشته حبابی
 شوق رخنک آتشره یاندردی کبابی

بزم اهلینک آینه کبی قالمدی تابی

داخی نه بز نمک

کلکونه نه ممکن باخه اول عارض آله

ایتمزمی حذر کیم سالا روینک اونی آله

پیوسته قاشنک مایلی کیم باخدی هلاله

بی تاب ورق شعشعه حسن و جماله

یتمش قمر حسن رخنک حد کماله

داخی نه بز نمک

محراب قاشنک مسکن هندوی ریایی

جان قصدینه مکر ایله دوتوب کوشه ده یایی

آهویه کوزنک نسبتی بر حرف خطایی

حرف دهنینک نکته اسرار خدایی

باخمش یوزنکا خلق خدا ایلمش آیی

داخی نه بز نمک

جان ایچره ساجینک طعنه ایدر نافه چینه

پیوسته قاشنک قوسی وطن ماه جبینه

کون کبی یوزنک شعله سالور روی زمینه

یوز کافری خطنک کتورور دین مبینه

بنکزر بو وجاهتده رخنک خلد برینه

داخی نه بز نمک (۱)

مخمس

۷

عبدالله

ای که ظلمتکه زلف ایچره یوزینک مثل چراغ

مست و سرخوش کوزینکا قارشو یمان کوزلره آق

اولماسون خاک درنک کوشه چشممدن اوزاق

لبلرینکدن دهنم درده دوا ایتدی سوراق

سویلدی آغزیمه عناب لب و سیب بوخاق

باخدی مردم یوزینکا سالدی نظردن آیی

قیلدی خم شهرت ابروی لطیفنک یایی

قدر و قیمتمده دکل لعل لبتک همتایی

هوس زلف سیاهنکله اولوب سودایی

که چکوب سلسله طره طراره داراق

(۱) بو مخمسک قائلی معلوم دکدر

کورو نور چهره لرنک لایه کلکون کله آل
 قویمدی آل (۱) ایله روینک دل آینه ده حال
 سرمه نی شوخ کوزنک متنیه سالدی فی الحال
 قیلدی اظهار شرف کعبه رخساریده خال
 ورق اوز سورتدی قدمکاهنکا کلکونه ینکاق

زلف لرنک شانه نور زینت دوش ایتمک ایچون
 خوش کلور خلقه لرنک حرفی نیوش ایتمک ایچون
 دل دیلر شربت کفتار ینکی نوش ایتمک ایچون
 خلقدن وصف بنا کوشنکی کوش ایتمک ایچون
 بحر آچدردی صدفدن درغلطانه قولاق

کل خطاب ایتمه سنکا غنچه اونکا ایله عتاب
 غنچه کیمدر که سنکا قارشو دوروب ویره جواب
 باخسه هر دم یوزینکا شرمدن اولمز می کلاب
 نه در آینه کورن دمه سنی ایلیه تاب
 عکس رخسارنک اونکا اولمسه معناده دایاق

دورسه آینه مقابل یوزینکا قیلسه نظر
 اونکا یوز ویرمه نظردن سال آنی شام و سحر
 غازه دن قویمه اولا دور ینکا غنکده اثر
 وسمه و سرمه کوز و قاشنکا میل ایتمه اکر
 سرمه نی سحره سالوب وسمیه قیل قاش و قباق

حسنکا عاشق صادق دیمه هر کمراهی
 عاشق اولدر یاخه چرخنی دل آتشکاهی
 امتحان ایله شب هجرده «عبداللهی»
 شعله آهنه کر یانمسه چرخین ماهی
 تیغ چک باشنی کس شمع کیمی آتسه یاق

(۱) آل: تورکجه، حیلله، خدعه دیمکدیر.

«آقامسیح»ك «ترجیع بند»ینه سویله نیله ن نظیره لر

ترجیع بند

غریب

۱

جانا بو نه عهد و وعده ایتمک
 فی الفور خلافنه قایتتمک (قایتماق)
 لازمدی که گاه گاه جانا
 بر بوسه ایلن منی سویتتمک
 شکر کیمی کامکندی شیرین
 چوخ تلخدی زهر کیمی کیتتمک
 بر فکر ایله کور نه رسمدر بو
 هر کون اوزینکی ندر بزتمک
 بردم بزى یاده سالمیورسن
 هر دم ندی غیر ایوینه کیتتمک
 بو جور و جفا که سنده کوردوم
 باش کوتوروب ایسترم من ایتتمک
 چوخ سهلدی ترک ایدوب دیاری
 غربتده شیرین جانی اریتمک
 لاکن منکا ناکواردر چوخ
 یوز طعنه رقیبدن ایشیتتمک
 چون مشکل اولوب مراده یتتمک
 لازمدی که صبره عادت ایتتمک

هر سوز که دیدینک اونه ایناندیم
 هر وعده لرینکی دوغرو ساندم
 هر جور جفایه تاب قیلدیم
 بر شکوه هم ایتتمکه اوتاندیم
 قیلدینک نه قدر ستم بو جانه
 دوزدیم او ستملره دایاندیم
 عشقنکده مریض اولوب طبیبه
 دردیم دیمدیم تمام دایاندیم

چکدیم نه قدر بلا که کوردینک
 بوندن سورا رحم قیل اوصاندیم
 بر کام دلیمی حاصل ایله
 هجر آتشینه اماندی یاندیم
 من چوخ که دیدیم سن آز ایشیتدنگ
 بیمهرو و فاسن ایمدی قاندیم
 چون صبر ایله در مراده یتمک
 لازمدی که صبره عادت ایتمک

ای مهر عذار و ماه پیکر
 وی حور لقا فرشته منظر
 هر چند که نازنین سن اما
 یوخ سن کیمی بر جفاچی دلبر
 سالدنگ منی درد بیدوایه
 جانم اوده یاندی چون سمندر
 مشکلی بو حالیه دیریلیمک
 کیم چاره یولی کسلی یکسر
 بیلم دخی دردیمنک علاجی
 یوخ کیمسه ده باغلانوب هامی در
 بوندان سورا قالماقیم چتیندر
 اولمش دخی اولمکیم مقدر
 چک تیغنگی باری ای جفا جو
 اولدور منی قوبمه چوخ مکدر
 هیهات یتم دخی مراده
 زنهار که کام اوله میسر
 چون مشکل اولوب مراده یتمک
 لازمدی که صبره عات ایتمک

ای شوخ بر ال کوتور جفادن
 قورتار منی درد بی دوادن
 قائمدی حلال توك ولاکن
 پرهیز ایله سن بو ماجرادن

آلمه دیمیرم بو جانی اما
 قان توکمه سن ایت حذر خدادن
 هر ظلم دیسن قبول ایدیم لیک
 ظلمنک اوزی خوش دکل بنادن
 هر چند جفایه طالبیم من
 سن نفسنکی قیل اوزاق جفادن
 بیلیم من و بیکس و «غریب»
 ناکاملیق ال ویروب قضادن
 یانحس و زبون طالعمدن
 یا چرخ ستمکر و دغادن
 کیم یوز چیویروب کیدر مرادیم
 من بخت قرا کونی قرادن
 ایدل ینه بی تحمل اولدنک
 شکر ایله قضایه سن رضادن
 چون مشکل اولور مراده یتمک
 لازمدی که صبره عادت ایتمک

۲

ذاکر

ای سرو و قد سمن عذاریم
 قهر و چوخ و مهری آز نکاریم
 چشم سپهنکدن آیری اولمش
 زلفنک کیمی تیره روزکاریم
 بو رشکدن اولمیوممی یوخدر
 بر موجه یاننکده اعتباریم
 یانماقدی مثال شمع هر شب
 تاصبح اولونجه شغل و کاریم
 کل چین کیمی دولار دمادم
 کلکون سرشکله عذاریم
 غزم سر کوینک ایلرم کیم
 ایدم سنه شرح حال زاریم
 کوردیکجه سنی کیدر المدن
 نه سود عنان اختیاریم

مشکدی بو حالیه دولانماق
 یکسر کسلوب ره مداریم
 چک تیغنگی بر ثواب ایله
 اولدور بو عذابدن قوتاریم
 ای دلبر خوش خرام بد خو
 ترک ایله بو رسمی خوش دکل بو

هر چند کمینه بر کدایم
 مدتدی سننکه آشنایم
 ایشاه قاپونکده پاسبانم
 بر عمریدی خادم سرایم
 هر حکم که ایله سن مطیعم
 هر جور که ایله سن رضایم
 بی جرم و کناه ایتمسن دور
 آواره وادی بلایم

کل کور که دیار غربت ایچره
 نه نوع اسیر و مبتلایم
 ترسایه روا دکل بو بیداد
 آخر من خسته پارسایم
 سن هم دخی بنده خداسن
 من هم دخی بنده خدایم
 سالمش منی محتنتک ایاقدن
 دوتکل الیمی که بینوایم
 بر یار موافق قدیم
 بر مخلص خاص بی ریایم
 ای دلبر خوشخرام بد خو
 ترک ایله بو رسمی خوش دکل بو

هر جانبه سو تک آخمه ای کل
 مطلق یونکل اولمه قدرینگی بیل
 معلوم اکر اولمیه حقیقت
 سودایی مجازدن نه حاصل

جانا سنکا اوچ امانتم وار
 اول بو که اولمه شمع محفل
 بیکانه لرینک ایوینه کیتمه
 کیتسن قایت ایلمه تغافل
 ثانی بو که میل شوهر ایتسین
 هر ناکس دونه اولمه مایل
 نادان ایله یولداش اولمق آسان
 یول کیتمکی لیک سخت مشکل
 ثالث بودی «ذاکر» خزیندن
 مادام حیات اولمه غافل
 ثابت قدم ره وفادر
 حاشا ویره سندن اوزکیه دل
 ای دلبر خوشخرام و بد خو
 ترک ایله بو رسمی خوش دکل بو

تظیره لر

ایکی عالمده کوزل بحثین قیلان حالا کرک
 هر خرابات مغانات ایچره بی پروا کرک
 مطالعو مخمسه «واقف» و «جانی اوغلو عبدالله» طرفندن سویله نیلهن اوچ نظیره

مخمس

کیم که ذوق ایستر بت شیرین دهان سیومک کرک
 لعلی خندان لهجه سی شکر فشان سیومک کرک
 طوبی قد طویقون سینه طوطی زبان سیومک کرک
 زلفی مشک اما یکاغی ارغوان سیومک کرک
 آهو کردن کلیدن نازک میان سیومک کرک

سنکدل ساقیله مینا تک ایدوب خیزو نشست
 حیقدر پیوسته ایتمک شیشه قلبی شکست
 شهردن شهره کیروب هر یان چالوب چوق پا و دست
 اهل عرفان نکته دان شاعر سیون عاشق پرست

بر موافق مهلقای دهربان سیومک کرک

ساعد و ساقی (۱) ملحم سیم رعنا تک بیاض
 قبه بطن بلوری موج دریا تک بیاض
 بیضه صدر تری لولو لالا تک بیاض
 مشکی چارقد صورت ماه مصفا تک بیاض
 آل سر اندازی سرنده زر نشان سیومک کرک

کنفس بیخار و خس محبوب نورس عیش باز
 خوش نوا برقع کشا ابرو نما خاطر نواز
 آشنا دل دوسته مایل یار استغناسی آز
 قدی نازک جسمی فربه یوزی کن زلفی دراز
 چشمی شوخ مژگانی اوخ قاشی کمان سیومک کرک

آشالیق هر کن کل یوزده سانمقدر عبث
 هر نگاه کرم ایچون اودلاره یانمقدر عبث
 حالنی بلمدکنک یاره اینانمقدر عبث
 «واقفا» اول سیوب سنکره اوصانمقدر عبث
 سیوکلی یاری سیون کس هر زمان سیومک کرک

مربع

آچیق باشده (۲) اولسه اکر بر دلبر
 آنده بو نشانلر معین کرک
 اندامی آینه قدی معتدل
 سیه زلفی قامتنه تن کرک

ینکاغی لاله بهاری کیمی
 لبلری یاقوتنک کناری کیمی
 بر دانه ناسفته مرواری کیمی
 باشدن ایاقه تک آق بدن کرک

تمیزلیمکده اوله میل و هوسی

(۱) ملحم: محبوس، معمم، وزنده اتلی سمیز لجمای دیمکدر

(۲) آچیق باشده کرجستانده بیرتورک ایلینک آدیدره ممتاز

اولمیه عاشقه نازو غمزه‌سی
 کل تک قوخو ویره نطق و نفسی
 عطری یابنفشه یا یاسمن کرک

قولی صادق اوله هر فعلی حلال
 بیلمیه که فتنه ندر مکر و آل
 شمع تک قباغده دوره نطقی لال
 کلسه‌ده باشی دینمین کرک

نو رسیده اون دورت اون بش یاشنده
 عیب اولمیا کیپر یکنده قاشینده
 حیاسی یوزینده عقلی یاشنده
 آغزی بورنی نازک یوزی کن کرک

طاوس کیمی جلوئه‌نه هر سحر
 بزک ویره جمالنه سر بسر
 دیندیر ممش ویره کونکلدن خبر
 اشاره آنکیوب حال بیان کرک

یشادقجه جوانلنه یکنه
 بر حجابده بر پرده‌ده اکنه
 نطق و نفسندن جانلر دیکنه
 قوللوقده صحبتده مستحسن کرک

یخشی جانان کرک «واقف» جان ایچون
 چوق چالیشماق ندر بو جهان ایچون
 بر کوزل لازمدر بزیم (خان) ایچون
 (والی) قوللوقنده عرض ایدن کرک

۲

هیچ کس اوکنسون کوزلم دییوب
 کوزل اولان کسده نیچه حال کرک
 اول درست اولاه عهد و قراری
 بوشرط کیم اولمیا مکر و آل کرک

نه اوزون نه قيسه بويي ميانه
ياشي اون دورت اون بش يا او يانه
سرى عشق هوالى درده دا يانه
كوزلده نشانه بو مثال كرك

بالدير بيلك يوغون آياق ال نازك
آرقاسى كن ساغرىسى كن بيل نازك
جبينى كن سينهسى كن تيل نازك
مايا بودلو قويروق كيمى مال كرك

يومرو ممه بياض اندام آق بوخاق
تيغ مركان قاشى هلال آى قباق
يوزى غنچه كرده دهان آل ينكاق
آق يوزينده هندو تكي خال كرك

ينكاغى لاله نك بهارى كيمى
لبلى ياقوتنك كنارى كيمى
بر دانه ناسفته مروارى كيمى
باشدان آياغه تك آق جمال كرك

دواسز درد ينكه درمان تاپولسه
هم الينده سينيق كونكل ياپياسه
بو نشانده اكر بر يار تاپولسه
«عبدالله» دولته بر اقبال كرك

آغا «مسيح» نك «توبه نامه» سى ده بير چوق شاعرلر يمز طرفندن تنظيم ايد ياشدر.
اونلاردان شيمديلينك الده اوچى واردر. آشاغايه كوچوردىگيم سطرلر اونلار نك
مقطعلر يدر.

زلالى - كيچ (زلالى) كنهندن كرميله دم صور
شاهراه ايله صراطى او كادر جين عبور
همنشيني اوله فردوس برينده نيچه حور
بو مراداتمى حاصل ايله ياحى و غفور
توبه يارب خطا راهنه كيتدوكريمه
بلوب ايتدوكريمه بلميوب ايتدوكريمه

میر محسن

«نواب» — کوزی یولدا دیلی لال بادل مجروح فکر

اول خطرناک مکان ایچره بصد زاری زار

یولگی کوزلرم ای دادرس روز شمار

سن اوزک دادیمه یت قبرده ای جد کبار

چونکه مداح حسین و حسنم لیل و نهار

«محسنم» درد کش حب علی و کرار

عفو قیل جرممی ای حی کریم و غفار

توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه

بیلوب ایتدوکریمه بیلمیوب ایتدوکریمه

صابر —

اهل ایرانی اوشاقدرد دیبه سالدگز بیشیگه

که مبادا آییلوب آغلیا دوردگز کیشیگه

تا که آچدی گوزین ایرانی سوخولدگز دیشیگه

ایش چتینلشدی دادوش! یغدیغگی چک ایشیگه

بوش دانیشما بورا سای آسدیروب آلدیقلا رگی

باسوب آلدیقلا رگی باسدیروب آلدیقلا رگی

توبه یارب خطا راهنه کیتدوکریمه

بیلوب ایتدوکریمه بیلمیوب ایتدوکریمه

قیمتی ۶۰ قیک

مطبوعات مدیریتگی نمرو ۱۴۳۸ سفارش نمرو ۱۴۰۵ نشری ۳۰۰۰

صایب ۱

آذربایجان ادبیاتی

آقا سیح شیروانی

اون ایگینجه عصره جری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی هقی مؤلفه عاقد در

تور کجه «قومونیسیت» غزته سی نشریاتی.

بالو - او جهونجی بین الملل دولتی مطبعه

۱۹۲۵

